

Tisztelt Elnök Úr, Miniszter Úr, Államtitkár Úr, Alelnök Asszony és Urak,
Főtitkár Urak, Főtitkárhelyettes Asszony, Kedves Kollégák és Vendégeink!

Amikor az Országgyűlés képviselői, alkotmányozó hatalmukkal élve, az Alaptörvénybe foglalták, hogy „*Magyarország védi a Magyar Tudományos Akadémia és a Magyar Művészeti Akadémia tudományos és művészeti szabadságát*”, nagy feladatot és felelősséget róttak e két intézményre. Az alkotmányban garantált szabadság azonban egyedülálló lehetőséget is ad Akadémiáinknak küldetésünk teljesítésére. Mindketten jelentős tagsággal, elismertséggel, továbbá jogosítványokkal és eszközökkel is rendelkezünk ahhoz, hogy a tudományos kutatásnak, illetve a művészi alkotásnak megbecsülést szerezzünk, azt megtartsuk, és támogatást biztosítsunk. Mindkét Akadémia fontos törekvése a szakmai közélet szervezése. Vállalásunk az is, hogy a tudományos és művészeti eredményeket, alkotásokat a lehető legszélesebb körben megismerjék, értékeljék, élvezzék, igényeljék, és hasznosítsák a társadalom tagjai. Az Akadémiák fontos szerepet játszanak abban, hogy a tudomány és a művészet hazai művelése a nemzet építését, az egész emberiség gazdagítását szolgálja. Ehhez kiegyensúlyozott, kölcsönös tiszteleten alapuló kapcsolat szükséges a kormánnyal. Ez a kapcsolat mindenekelőtt a kultúra, tudomány és innováció kormányzati felelősséggel kell működjön. Ezért is jelentős, hogy itt van velünk Csák János kultúráért és innovációért felelős miniszter. Tárcaja feladatköre önmagában is visszaigazolja a kultúra és az innováció, azon belül a tudomány és a művészet szoros kapcsolatát a jelenlegi kormányzati stratégiában. A tudomány és a művészet, általában a kultúra nemzetstratégiai szerepe kihat az egész kormányzatra és a politikai közösségre, határon innen és túl. Az Akadémiák szerepe jelentős az ország külföldi elismertetésében, megbecsülésében és érdekérvényesítésében is.

Az azonos közjogi helyzet és a felsorolt azonosságok, de még az eltérő adottságok is magától értődően felvetik a két Akadémia közötti együttműködés szükségességét. Mindkét Akadémia tagjait, és a Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia tagjait is egyaránt jellemzi, hogy az emberi szellem és kreativitás egyetemessége mellett azok iránt a nemzeti értékek iránt is elkötelezettek, amelyeket Széchenyi és nemzedéke Akadémiája képvisel. Akadémiáink tagsága, vezetői világosan látják az alkotó értelmiség felelősségét a világ, Európa, közvetlen térségünk és hazánk sorsáért, és nélkülözhetetlen szerepét annak alakításában. Csak néhányat emelnék ki az együttműködés keretrendszeréből:

Az MTA történetében kulcsfontosságú lépés volt területi bizottságaink megalapítása a vidéki egyetemi városok vonzáskörzetében, megfelelő adottságú székházakkal, munkatársakkal felvértezve, ami lehetővé tette az Akadémia küldetésének megvalósítását az egész országra kiterjedően. Szándéknyilatkozatunk szerint ezen a kiépített infrastruktúrán kezdheti majd el az MMA is hatékonyabban szervezni vidéki programjait.

Agykutatóként számomra különlegesen izgalmas területe együttműködésünknek a művészettel nevelés tudományos megalapozása, hangsúlyos bevezetése a közoktatásba, a döntéshozók meggyőzése ennek jelentőségéről. A katartikus művészeti élmények, főleg ha részt is veszünk a művészi értékteremtésben, fokozzák érzelemgazdagságunkat, gazdagítják belső világunkat, ezáltal pedig fokozzák a tanulási képességet és a kreativitást. Ezt senki sem látta jobban, mint a tudós-művész Kodály Zoltán, Akadémiánk volt elnöke, akinek alábbi mondatait rendszeresen idézem:

„A zene rendeltetése: belső világunk jobb megismerése, felvirágozása és kiteljesedése. S ahol az emberi megismerés határait érzük, ott a zene még túlmutat rajtuk, egy olyan világba, melyet megismerni nem, csak sejteni lehet.”

Mintha kutatóknak, tudósoknak mutatott volna utat! Mert mit csinál a tudós? Az adott kor legfejlettebb új technikáit használva próbálja kitolni a megismerés határait, amennyire csak lehet. De ott újabb határokba ütközik, és ha nem képes e határok mögé pillantani, akkor nem fogja tudni, hogy mi a legjobb új hipotézis, a következő lépés a továbbhaladáshoz, milyen új kísérletek, módszerek szükségesek. E határok mögé pillantást teszi lehetővé a fejlett belső világ, a művészeti és egyéb katartikus élmények révén épülő érzelemgazdagság és motiváltság.

Az említett két kiragadott példa is igazolja, hogy a közösen vallott értékek és a vállalt felelősség felülemel bennünket minden olyan tényezőn, ami meggátolhatná, vagy akadályozhatná az eddiginél szorosabb együttműködésünket. A két Akadémia vezetőiben megérett a felismerés, hogy együttműködve saját feladataikat is jobban el tudják látni, és közös feladatokat is vállalhatnak. Ösztönözni fogjuk testületeinket, tagjainkat is a tudományos és művészeti közélet közötti kapcsolatok fejlesztésére. Nem csak reprezentatív rendezvényekre gondolunk, amelyekre máris egyre több példa van. Ahol szükséges, a tisztázó vitákra, s az előremutató megoldások megtalálására is vállalkozni akarunk. Számos olyan kérdés van, amelyek nem csak a tudományos és a művészeti közösséget foglalkoztatják. A társadalom számára is fontos ügyekben megtalált válaszok a politika, a jogalkotó és a közigazgatás számára is használható megoldásokat kínálhatnak.

Közügy a tudós és művész tehetségek fellelése és kibontakoztatása, a múltbeli és a megszülető szellemi alkotások megbecsülése. Közérdek a szellemi alkotások hasznosítása a társadalom minden tagjának a javára, az ország harmonikus fejlődése, a jól működő magyar állam és a nemzeti kultúra gazdagítása érdekében.

Világszerte egyre nagyobb a feszültség, korábban szunnyadó konfliktusok éleződnek ki. Egyre többször tapasztaljuk, hogy megmerevednek az álláspontok, és radikalizálódnak a szembenálló erők. Sokszor mutatkozik késlekedés a párbeszéd és a kibontakozás kölcsönösen elfogadható megoldásainak a megtalálásában. Mindennek a terheit, a vele járó szenvedést, nélkülözést, veszteségeket ártatlan embereknek kell elviselniük. Mindez a békés alkotómunkát, a tudományos és a művészi alkotómunkát is súlyosan érinti. Ebben a világhelyzetben nagyon fontos üzenet a történelmi megosztottságokon felülemelkedni tudó Akadémiák együttműködésének példája.

„Legyen béke, szabadság és egyetértés.” Ezzel a felhívással zárul az Alaptörvényünk. A mai esemény is igazolja, hogy a Magyar Tudományos Akadémia és a Magyar Művészeti Akadémia megértette ennek üzenetét.

Köszönöm, hogy meghallgattak!